

BIULETYN SAMORZĄDOWY Gminy Bystra-Sidzina

bezpłatny miesięcznik

www.bystra-sidzina.pl

Nr 4(108) kwiecień 2021, ISSN 2353-3803

nakład 1 000 egz.

W numerze m.in.:

Wąłęsające się psy coraz większym problemem

Szanowni Mieszkańcy, prosimy o zwrócenie uwagi na problem wąłęsających się zwierząt. Niedopilnowane czworonogi stanowią poważne zagrożenie, szczególnie dla dzieci.

Więcej na str. 3

Najpiękniejsze palmy i pisanki

Propagowanie folkloru, tradycji i symboliki związanej ze Świętami Wielkanocnymi oraz kształtowanie aktywnej postawy dzieci wobec sztuki i tradycji kulturowej, to główne cele jakie przyświecały wiosennym konkursom organizowanym przez Gminny Ośrodek Kultury, Promocji, Turystyki i Sportu Bystra-Sidzina.

Więcej na str. 10-12

"Pączkowanie" dla Afryki

Fundacja "Kapucyni i Misje" już po raz dziewiąty zorganizowała akcję „Wyślij pączka do Afryki 2021”. W tym roku ponownie przyłączyło się do niej Przedszkole Publiczne oraz Szkoła Podstawowa w Bystrej Podhalańskiej.

Więcej na str. 6

Nadal możemy liczyć na pomoc GOPS

**WSPIERAJ
SENIORA**

Do końca 2021 r. przedłużono realizację programu „Wspieraj Seniora”. Na pomoc GOPS liczyć mogą również osoby przebywające na kwarantannie.

Więcej na str. 4

Produkujemy coraz więcej odpadów

Rośnie ilość odpadów wielkogabarytowych, których pozbywają się mieszkańcy naszej gminy. Podczas przeprowadzonej w marcu zbiórki, odebrano ich o ponad 36 ton więcej niż w roku ubiegłym.

Więcej na str. 4

Informacja Wójta Gminy Bystra-Sidzina o podejmowanych decyzjach w okresie od 17 marca 2021 r. do 20 kwietnia 2021 r.

W wymienionym okresie prócz zarządzeń w sprawie zmiany w planie finansowym Gminy Bystra-Sidzina na 2021 rok oraz zarządzeń w sprawie zmian w budżecie Gminy Bystra-Sidzina na 2021 r. wójt wydał zarządzenia w sprawach:

- 1) powołania Komisji Socjalnej,
- 2) zatwierdzenia sprawozdania finansowego Gminnej Biblioteki Publicznej,
- 3) zatwierdzenia sprawozdania finansowego Skansenu w Sidzinie – Muzeum Kultury Ludowej,
- 4) zatwierdzenia sprawozdania finansowego Gminnego Ośrodka Kultury Promocji Turystyki i Sportu Bystra-Sidzina,
- 5) przeprowadzenia kontroli podatkowej u podatników podatku od nieruchomości na terenie Gminy Bystra-Sidzina.

Ponadto, w wymienionym okresie Wójt zawarł następujące umowy:

- 1) na ekspertyzę opinii biegłego w zakresie hydrologii stosunków wodnych i melioracji,
- 2) na wykonanie zadań z zakresu pomocy społecznej na rzecz mieszkańców gminy,
- 3) na dotację budowy przydomowej oczyszczalni ścieków,
- 4) na bezpłatne użyczenie sprzętu muzycznego przez oddział Związku Podhalan w Bystrej Podhalańskiej, zakupionego w ramach zadań zgłoszonych z funduszu

sołeckiego na 2021 r.,

5) umowa zawarta z Wojewodą Małopolskim na dotację celową na świadczenie usług opiekuńczych dla potrzebujących w miejscu ich zamieszkania,

6) na pomoc finansową w formie dotacji celowej dla Miasta Bielsko-Biała na działalność izby wytrzeźwień, do której w sytuacji potrzeby przyjmowane są osoby z terenu naszej gminy,

7) dwie umowy na przyłączenie do sieci gazowej budynku Ośrodka Zdrowia i Przedszkola Publicznego w Bystrej Podhalańskiej,

8) trzy umowy na dofinansowanie wymiany kotła,

9) na koordynację projektu „Małopolskie Talenty – I i II etap edukacyjny”,

10) na obsługę finansową projektu „Małopolskie Talenty – I i II etap edukacyjny”,

11) dwie umowy na opiekę szkolną projektu „Małopolskie Talenty – I i II etap edukacyjny”,

12) zawarta z Wojewodą Małopolskim, dotycząca dotacji – środków finansowych na stypendia socjalne,

13) na opracowanie dokumentacji na potrzeby utworzenia klastra energii,

14) zawarta z Małopolskim Kuratorem Oświaty na dofinansowanie kształcenia młodocianych pracowników,

15) zawarta ze Starostwem Powiatowym na udzielenie pomocy finansowej w formie dotacji celowej dla Skansenu w Sidzinie- Muzeum Kultury Ludowej. (A.N.)

Relacja z XXI sesji Rady Gminy Bystra-Sidzina.

XXI sesja Rady Gminy odbyła się 25 marca 2021 r. Podczas obrad Rada przyjęła uchwały w sprawach:

- 1) Zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej.

Zgodnie z podjętą uchwałą w zakresie roku 2021 kwota dochodów została zwiększona o 115.512,41 zł, a kwota wydatków o 257.050,44 zł. Po dokonaniu powyższych zmian wynik budżetu jest deficytowy i wynosi 1.789.209,49 zł. Ponadto w Wieloletniej Prognozie dokonano zwiększenia przychodów w roku budżetowym o kwotę 141.538,03 zł. Natomiast przychody z emisji papierów wartościowych zostały zlikwidowane i zmniejszone o kwotę 1 milion złotych. W związku z rezygnacją z emisji papierów wartościowych w roku bieżącym skróceniu do roku 2024 ulega okres Wieloletniej Prognozy Finansowej. Ponadto w latach 2022-2024 zmniejszono wydatki bieżące na obsługę długu oraz na wykup papierów wartościowych. W wyniku tych zmian, zmieniły się także wskaźniki z relacji art. 243 ustawy o finansach publicznych.

- 2) Zmian w budżecie Gminy Bystra-Sidzina na rok 2021.

Podjęta uchwała w sprawie zmian w budżecie Gminy Bystra-Sidzina zakłada, że zwiększa się plan dochodów o kwotę 109.624,41 zł. Natomiast plan wydatków zostaje zwiększony o kwotę 251.162,44 zł. Różnica między dochodami a wydatkami stanowi planowany deficyt i wynosi on 1.789.209,49 zł. Deficyt ten zostanie pokryty przychodami pochodzącymi z przychodów, z niewykorzystanych środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu wynikających z rozliczenia dochodów i wydatków nimi finansowanych. Jest to kwota 1.719.489,82 zł oraz z przychodów wynikających z rozliczenia środków określonych w art. 5 ust. 1 punkt 2 ustawy i dotacji na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego z udziałem tych środków i jest to kwota 69.719,67 zł. Przychody budżetu zwiększa się o kwotę 141.538,03 zł, która pochodzi z zakresu niewykorzystanych środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu.

3) przedłużenia umowy najmu lokalu użytkowego mieszczącego się w budynku mienia komunalnego nr 721 w Sidzinie, z przeznaczeniem na garaż.

Rada Gminy w podjętej uchwale przychyliła się do wniosku dotychczasowego najemcy o przedłużenie najmu lokalu na kolejne 3 lata. Podjęta uchwała umożliwi podpisanie stosownej umowy w tej sprawie.

4) zmiany uchwały NR XVI/122/20 Rady Gminy Bystra-Sidzina z dnia 7 sierpnia 2020 r. w sprawie udzielenia pomocy rzeczowej Powiatowi Suskiemu.

Podjęta uchwała dotyczy zmiany podjętej w 2020 r.

uchwały, związanej z budową chodnika na odcinku od dębu w kierunku Binkówki w Sidzinie. W związku z przewidywanym uzyskaniem dofinansowania z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych dla gmin górskich, przewiduje się, że będzie możliwe wydłużenie odcinka tego chodnika. Dlatego też zachodzi potrzeba poszerzenia projektu tej inwestycji, a co za tym idzie zabezpieczenia większych środków na pomoc dla Powiatu. Podjęta uchwała umożliwia aneksowanie z projektantem umowy mającej na celu poszerzenie zakresu projektowanego chodnika. (A.N.)

Problem wałęsających się psów

Apelujemy do mieszkańców Gminy Bystra-Sidzina o zwrócenie uwagi na problem wałęsających się zwierząt. Do

Urzędu Gminy docierają sygnały o wałęsających się psach na terenie naszej gminy, które stanowią poważne zagrożenie dla mieszkańców, a w szczególności dla dzieci. Mając na uwadze bezpieczeństwo mieszkańców, a zwłaszcza dzieci, prosimy o odpowiednie zabezpieczenie swoich nieruchomości przed samowolnym opuszczeniem przez psy i bezwzględne utrzymywanie zwierząt na terenie swojej posesji. Należy pamiętać, że zwierzęta w większości przypadków mają swoich właścicieli, a pojawiające się „bezdonne psy”, to głównie zwierzęta nieodpowiednio dopilnowane przez właściciela. W większości przypadków psy zgłaszane do odbioru nie są bezpańskie. Są to psy, które oddaliły się z okolicznych domów, często przez nierozagę swoich właścicieli. Zdarza się to często w okresie godowym zwierząt. W czasie tym psy są w stanie migrować nawet na odległość kilku kilometrów. Niewskazane jest jakiegokolwiek dokarmianie wałęsających się psów. Osoby, które zauważyły w pobliżu swojej posesji wałęsającego się psa nie powinny zamykać go na terenie swojej nieruchomości. W konsekwencji może to doprowadzić do tego, że psy nie będą wracać do swoich posesji. Zwierzę – o ile nie będzie dokarmiane – w końcu samo opuści posesję i wróci do swojego właściciela. Pamiętajmy, aby nie odbierać psu szansy powrotu do domu.

Przypominamy także właścicielom i opiekunom psów o obowiązku zapewnienia stałego i skutecznego dozoru nad tymi zwierzętami. Szczególnie prosi się o niepozostawianie psów bez dozoru oraz stworzenie warunków zapobiegających niekontrolowanemu wydostawaniu się psów poza obręb nieruchomości.

Nieruchomości pilnowane przez psy, szczególnie psy niebezpieczne winny być oznakowane odpowiednimi tablicami oraz zabezpieczone przed zagrożeniem ataku psa na osoby wchodzące na nieruchomość.

Zwracamy również uwagę na konieczność zapewnienia zwierzętom odpowiednich warunków do życia, zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi ochrony zwierząt oraz Regulaminem utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Bystra - Sidzina, każdy kto utrzymuje zwierzę domowe, ma obowiązek zapewnić mu pomieszczenie chroniące je przed zimnem, upałami i opadami atmosferycznymi, z dostępem do światła dziennego, umożliwiające swobodną zmianę pozycji ciała, odpowiednią karmę i stały dostęp do wody. Zabrania się trzymania zwierząt domowych na uwięzi krótszej niż 3 metry w sposób stały, dłużej niż 12 godzin w ciągu doby lub powodujący u nich uszkodzenie ciała lub cierpienie oraz niezapewniający możliwości niezbędnego ruchu.

Za ewentualne szkody wyrządzone przez psy (pogryzienia, kolizje z pojazdami, itp.) odpowiadają właściciele tych psów, którzy również odpowiadają finansowo za ewentualne wyłapanie psów i umieszczenie ich w schronisku. (Z.C.)

Pomoc dla seniorów i osób znajdujących się w kwarantannie domowej

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bystrej Podhalańskiej informuje, iż program „Wspieraj Seniora” w ramach Solidarnościowego Korpusu Wsparcia Seniorów został przedłużony do końca 2021 roku.

Wzorem ubiegłego roku oraz pierwszego kwartału tego roku wsparcie seniorów, którzy zdecydowali się na pozostanie w domu polegać ma w szczególności na dostarczaniu zakupów, zgodnie ze wskazanym przez seniora zakresem, obejmujących artykuły podstawowej potrzeby takie jak artykuły spożywcze czy środki higieny osobistej.

Chętnych seniorów zapraszamy do zgłaszania się za pośrednictwem infolinii 22/ 505 11 11 lub do Ośrodka Pomocy Społecznej tel. 18 26 81 576

Ponadto, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bystrej Podhalańskiej informuje, iż jest koordynatorem działań pomocniczych związanych z dostarczeniem żywności, artykułów higienicznych i leków dla mieszkańców Gminy Bystra – Sidzina, którzy przebywają

na kwarantannie domowej oraz osób objętych nadzorem epidemiologicznym. Osoby, które wymagają wyżej wymienionego wsparcia mogą skontaktować się z pracownikiem socjalnym Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bystrej Podhalańskiej w celu ustalenia zakresu pomocy (zakup podstawowych środków żywnościowych, higienicznych czy leków). Zostaną one dostarczone w umówione wcześniej miejsce.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bystrej Podhalańskiej jest czynny w poniedziałki od 8.00 do 16.00, a od wtorku do piątku od 7.00 do 15.00. Można się z nim kontaktować telefonicznie (tel. 18 268-15-76 lub 690-413-783).

Gabarytów z roku na rok przybywa

Co roku w naszej gminie odbywają się zbiórki odpadów wielkogabarytowych. Porównując ilość tego typu odpadów zebranych w tym roku, można zauważyć, że jest ich zdecydowanie więcej niż w latach wcześniejszych. Szacunkowy koszt tegorocznej zbiórki wyniesie 185 tysięcy złotych. Ilość zebranych odpadów w ciągu sześciu ostatnich lat przedstawia się następująco:

Rok w którym odbyła się zbiórka	Ilość zebranych odpadów
2016 rok	65 ton
2017 rok	50 ton
2018 rok	118 ton
2019 rok	100 ton
2020 rok	159,54 ton
2021 rok	196,06 ton

Należy również dodać, iż w bardzo szybkim tempie rośnie liczba odpadów komunalnych zbieranych w trakcie comiesięcznych zbiórek. Podczas gdy w 2020 r. było to średnio 70 ton miesięcznie, tak w 2021 r. ilość ta przekracza 100 ton. Z jednej strony oznacza to, że zdecydowanie mniej śmieci trafia na dzikie wysypiska lub do pieca. Z drugiej zaś strony ogromnie rosną koszty tzw. „obsługi” systemu gospodarowania odpadami.

Przypominamy, że opony z samochodów ciężarowych oraz części samochodowe (zderzaki, elementy tapicerki itp.), nie zaliczają się do odpadów komunalnych i nie są traktowane jako śmieci pochodzące z gospodarstw domowych. W związku z powyższym, winny być pozostawiane w zakładach gdzie były wymieniane. Firmy

w których powstają w/w odpady zobowiązane są do podpisania odrębnej umowy z firmą zajmującą się ich odbiorem. W związku z tym, takie odpady nie powinny być oddawane w ramach prowadzanych zbiórek odpadów wielkogabarytowych oraz zużytego sprzętu RTV i AGD!

Dodatkowo informujemy, iż zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny odbierany będzie sprzed posesji podczas każdej comiesięcznej zbiórki. Przypominamy jednak, że tego typu sprzęt powinien być kompletny (bez wymontowanych silników, zasilaczy, sprężarek itd). Elektrośmieci to odpady niebezpieczne zawierające szkodliwe substancje, dlatego ich demontaż powinien odbywać się w zakładach przetwarzania.(K.D.)

Tegorocznym Maturzystom

pragniemy życzyć wszelkiej pomyślności
i powodzenia w jednym z najważniejszych
egzaminów w życiu, jakim jest matura.

Życzymy, aby osiągnięte wyniki
stały się przepustką do realizacji
dalszych planów edukacyjnych i zawodowych.

To dobrze wykształceni, ambitni
młodzi ludzie są nadzieją naszych
małych ojczyzn i wierzymy,
że właśnie wielu z nich będzie mądrze
kształtować i rozwijać również naszą przyszłość.

Maturzyści - życzymy Wam

wszystkiego najlepszego -

połamania pióra, wymarzonych tematów

i najlepszych ocen,

wieńczących Waszą naukę.

Powodzenia!

Wójt Gminy Bystra-Siedzina

Stanisław Tempka

Przewodniczący Rady Gminy

Krzysztof Drobny

Drodzy Uczniowie

*Przed Wami ważne wydarzenie - egzamin ósmoklasisty,
wieńczący naukę w Szkole Podstawowej.*

*Jest to przełomowy czas, który niesie ze sobą wiele zmian.
Już niedługo opuścicie szkolne mury i rozpoczniecie naukę
na kolejnym stopniu edukacji.*

*Dlatego składamy Wam życzenia pomyślności na przyszłość,
trafnych wyborów, szczęścia i wszelkiego powodzenia.*

Trzymamy za Was kciuki!

Wójt Gminy

Stanisław Tempka

Przewodniczący Rady

Krzysztof Drobny

"Wyślij pączka do Afryki 2021"

Fundacja Kapucyni i Misje rokrocznie prowadzi akcję charytatywną, która ma na celu pozyskanie środków na projekty realizowane w Republice Środkowoafrykańskiej i Czadzie.

Misjonarze z Zakonu Braci Mniejszych Kapucynów - Prowincji Krakowskiej, pracujący w Afryce, zajmują się tymi projektami charytatywnymi. Pomagają w dokarmianiu dzieci, budowie szkół czy studni. Fundusze, które zbierane są podczas akcji „Wyślij pączka do Afryki” za pośrednictwem Fundacji Kapucyni i Misje przeznaczane są na sfinansowanie realizowanych projektów dla potrzebujących.

Kolejny już raz dzieci ze Szkoły Podstawowej im. św. Jana Kantego, a także z Przedszkola Publicznego w Bystrej Podhalańskiej włączyły się do wsparcia misyjnych dzieł. Zbiórka ofiar pieniężnych przybrała formę dziecięcej „jałmużny wielkopostnej”, która napełniała domowe i wspólne skarbonki. Dzięki tegorocznej akcji do Afryki „wysłane” zostało ponad 1400 pączków, czyli następujące kwoty pieniężne: ze szkoły: 2439,50 zł, a z przedszkola: 1330,15 zł. Zebrana kwota pomoże w realizacji projektów realizowanych przez misjonarzy z Polski w dożywianiu

dzieci, budowie studni, szkół, przedszkoli, placów zabaw, szpitali, przychodni, zakupie leków, pomocy chorym i niepełnosprawnym, remontach kaplic itp. W tegorocznej akcji, dzięki ofiarności Polaków, ogółem udało się zebrać kwotę 680 tysięcy złotych.

Akcja przeprowadzona została dzięki zaangażowaniu: Dzieci, Nauczycieli i Rodziców oraz opiekunów- pani Małgorzaty Rymarczyk i pana Bartłomieja Koziana.

Dodatkowe informacje można znaleźć na stronie paczek.kapucyni.pl (B.K.) Fot. B. Koziana

Biblioteczne Konkursy z okazji 100 rocznicy urodzin Jana Pawła II

Jan Paweł II to wyjątkowa oraz niepowtarzalna postać, która zawsze podkreślała swoją mocną więź z dziećmi i młodzieżą. Aby podtrzymać pamięć o tym wspaniałym i świętym człowieku, bardzo często organizowane są konkursy zarówno plastyczne jak i czytelnicze.

W roku 2020 minęła 100 rocznica urodzin Naszego Papieża. W odpowiedzi na to wydarzenie, Biblioteka w Bystrej Podhalańskiej zorganizowała i przeprowadziła dwa konkursy.

Pierwszy to konkurs plastyczny pt. „ŚWIĘTY JAN PAWEŁ II - PIELGRZYM”. Został on zdominowany przez najmłodszych, ponieważ wzięły w nim ochoczo udział przedszkolaki oraz uczniowie z klas I-III. Prace wykonywane były dowolną techniką. Dzieci z wielkim zaangażowaniem i wysiłkiem tworzyły swoje niepowtarzalnie piękne prace, które bardzo trudno było ocenić. W rezultacie komisja po dużych dylematach postanowiła przyznać:

KATEGORIA I- I miejsce: Igor Drobny, Julia Szpak, Weronika Ferdynus, Miłosz Kozłowski, Amelia Gwiazdoń, Grupa Motylki, II miejsce: Melisa Różycka, Zuzanna Matyasik, III miejsce: Klaudia Kulka, Kacper Karkoszka,

KATEGORIA II miejsce I: Alicja Blaszyńska. Dziękujemy komisji i katechecie p. Bartłomiejowi Kozianie.

Kolejny Konkurs – czytelniczy miał na celu wyłonić mistrza pięknego czytania. Dzieci czytały fragmenty utworów Św. Jana Pawła II oraz jego biografię. Głównie teksty skierowane do młodych, bardzo pouczające, dające przykłady z życia i czasów młodości papieża. Czytane fragmenty pochodziły m.in. z następujących książek: „Święty Jan Paweł II”, „Chłopiec z Wadowic, biografia...”, „Wypłyn na głębiej”. Dzieci zapamiętały bardzo ważne przesłanie Papieża skierowane do młodych: „Wy też powinniście stać się orłami i latać wysoko”, „Chciejcie zostać silnymi dębami”.

Gratulujemy laureatom konkursu. Chętnych do wzięcia udziału było dużo więcej, ale ze względu na ograniczenia wybrano 18 uczestników, którzy prezentowali utwory w miesiącach lutym i marcu. Mistrzami czytania w klasach I –III zostali:

Maria Knapczyk, Krystian Adamiec, Maksymilian Wójtowicz, Tymon Bachul, Monika Wróbel, Igor Jaromin, Krystian Radoń, Bartłomiej Blacha, Julia Starzec, Nikola Czarny, Karol Mikołajczyk, Główka Kamila, Emilia Siepak,

Wiktoria Maciaszek, Katarzyna Mieczkowska, Szczepan Pyrtek, Szymon Wirtel, Nina Łukasiewicz.

Nawiązując do konkursu czytelniczego warto jeszcze wspomnieć o jednym, a mianowicie KONKURSIE PIĘKNEGO CZYTANIA, który odbył się przy współpracy Biblioteki Szkolnej w Świetlicy Szkolnej. Mistrzami Pięknego czytania zostali:

Nikoła Czarny, Milenka Lipa, Wiktor Stramek. Zaprezentowali fragmenty opowiadań i wierszy o tematyce zimowej. Wszyscy uczestnicy w/w konkursów zostali nagrodzeni przez bibliotekę książkami i dyplomami.

Dziękujemy wszystkim uczestnikom, jak również wychowawcom kl. I – III i Świetlicy Szkoły Podstawowej im. Św. Jana Kantego Bystrej Podhalańskiej za przygotowanie uczniów oraz pomoc w organizacji konkursów. (G.S.)

Historia jednego przedmiotu

Światło - świece i lampy nie tylko naftowe

Przemierzając sidziński skansen napotykamy przeróżne przedmioty pomocne w życiu i funkcjonowaniu naszym przodkom. Wśród wielu z nich znajdują się zasługujące na szczególną uwagę lampy, lampki, czyli urządzenia emitujące sztucznie wytworzone światło.

Do czasu wynalezienia przez Ignacego Łukasiewicza lampy naftowej, czyli do połowy XIX wieku światło wieczorem zapewniały świece w których paliwem był

wosk pszczeli, a knot stanowił lniany sznurek. Każdy był w stanie świecę zrobić sobie sam lecz zawsze używano ich bardzo oszczędnie, gdyż wosk był towarem deficytowym. Pojawiały się także lampki olejowe lecz nie każdego było stać na taki rodzaj oświetlenia. Wraz z rozwojem przemysłu do wsi docierały także lampki „karbitówki”, rodzaj lampek z zasilaniem gazowym, gdzie w specjalnie zbudowanym metalowym korpusie zachodziła reakcja chemiczna karbidu (acetylenek wapnia/węglík wapnia –CaC₂) z wodą. W wyniku tego procesu powstawał acetylen, który był łatwopalny i po podpaleniu dawał światło. Ze względu na wydzielany ostry zapach nie były one zbyt często używane w domach. Lampki zwane u nas „karbitówki” wykonywane były najczęściej domowym sposobem, uchodziły jednak za niebezpieczne, gdyż używanie takiej lampki niejednokrotnie skutkowało rozerwaniem korpusu i zranieniem lub poparzeniem użytkownika. Wynalezienie nafty, wyekstrahowanej (specjalnie oczyszczonej) z ropy jako stosunkowo taniego paliwa w porównaniu do olejów, gazu i wosku zaowocowało masowym jej wykorzystaniem do oświetlenia. Powstała w połowie XIX wieku lampa naftowa, po wielu modyfikacjach pojawiła się w domach naszych dziadków jako efekt produkcji masowej. Składała się ze zbiornika na naftę z grubego szkła opasanego blaszaną opaską, by zabezpieczyć przed ewentualnym wybuchem paliwa, co często miało miejsce w lampach olejowych. Na zbiornik założona była metalowa rura z okienkiem i otworami zapewniającym przepływ powietrza. Zanurzony w zbiorniku knot wyprowadzony był otworem ponad zbiornik do wąskiej metalowej rurki, u nas zwanej „paści”. Wystający z niej knot zapewniał

siłami kapilarnymi (poprzez nasączenie) dopływ nafty i powstawanie oparów, które się paliły. Z czasem na płomień założono wysokie cienkie szkło osłaniające przed podmuchami powietrza posiadające u góry komin do odprowadzania oparów, a z tyłu umieszczono lustro odbijające światło, by jak najlepiej wykorzystać blask płomienia. Lampa naftowa znajdowała się w każdym domu. Paliwo do niej trzeba było zakupić w przeznaczonych do tego punktach, najczęściej działających na naszym terenie Kółkach Rolniczych, które sprowadzały naftę i zajmowały się jej dystrybucją. Było to stosunkowo tanie paliwo, co nie znaczy że można było go używać bez ograniczeń. Oszczędność to jedna z bardzo ważnych cech dawnych pokoleń, zatem używano lamp głównie jesienią i zimą, po zapadnięciu zmroku, kiedy w domu było jeszcze coś pilnego do zrobienia. Wieczory były długie, zapalano lampę, knot podkręcano minimalnie nad „paści” żeby nie zużywać zbyt dużej ilości nafty, a nikły blask płomienia lampy i płonący na palenisku ogień rozświetlały przestrzeń. W tych warunkach chodzące do szkoły dzieci mogły odrobić zadanie domowe, kobiety mogły zszywać i cerować potarganą odzież, a mężczyźni mogli strugać przed piecem różne drewniane przedmioty. W długie jesienne i zimowe popołudnia do jednej z chałup na roli schodzili się sąsiedzi i okoliczni mieszkańcy, kobiety przychodziły z kołowrotekami by prząść w towarzystwie, porozmawiać o wszystkim i o niczym, a przede wszystkim wymienić się wszelkimi nowinkami i plotkami. Mężczyźni czasem schodzili się w innej chałupie na roli i zajmowali się np. czytaniem gazet, wieściami politycznymi. Lampa

naftowa rozświetlała także umysły naszych dziadków, gdyż to przy niej dowiadawali się o wszelkich ruchach narodowych dotyczących polskiej wsi, nasze tereny uchodziły pod koniec XIX wieku za bardzo światłe i uświadomione. Czasem zdarzało się że ktoś wrócił skądś ze świata przychodził wtedy i opowiadał o tym co tam widział, a wszyscy się dziwowali różnym nowinom, następnie przetwarzali te informacje i opowiadali innym. Osobliwe wiadomości np. że niedługo ludzie polecą na księżyc wypowiedziane na kilka lat przed pierwszą amerykańską misją kosmiczną spotykały się z absolutnym niedowierzaniem. Wieś stanowiła wtedy zamkniętą społeczność, żyjącą swoim życiem i zgodnie z rytmem przyrody. Lampa naftowa była też świadkiem modlitw płynących z domów naszych przodków, jej blask był potrzebny by wieczorem czytać modlitewne wezwania litanii lub słuchać biblijnych opowieści. Lampę zabierano także czasem do stajni, w przypadku gdy zaszła taka potrzeba do dyspozycji był wtedy inny model lampy, bardziej zabudowany i szczelnie zamknięty by uniknąć zaproszenia ognia.

Poza jesienią, zimą i wczesną wiosną nie rozpalano lamp, wstawano o świtanu wypełniano cały dzień pracą i kładziono się na spoczynek równo z zapadnięciem zmroku. Z czasem przybycia na nasze tereny prądu i zastosowaniem żarówek elektrycznych, lampy naftowe odeszły w zapomnienie, a wraz z nimi klimat dawnej, magicznej, owianej tajemnicami i opowieściami pogrążonej w półmroku wsi, w którym tylko widoczny w oknie nikły ognik lampy naftowej wskazywał, że domostwo jeszcze nie śpi. (J.Cz.) Fot. Skansen MKL

Wizyta w Radiu Kraków

15 kwietnia do studia Radia Kraków, zaproszenie redaktora Macieja Motora-Greloka przyjele Prezesa Stowarzyszenia Gospodyń Sidzinianki w Sidzinie i sołtys wsi Sidzina - Kazimiera Czarna, oraz Jadwiga Czarna - dyrektor Skansenu w Sidzinie Muzeum Kultury Ludowej. Panie, podczas nagrania audycji radiowej, opowiadały o działaniach skupiającego kobiety, istniejącego od 2001 roku stowarzyszenia. Wśród wielu podejmowanych działań podkreślano znaczenie zrealizowanych projektów, dzięki którym młodemu pokoleniu jest przekazywana wiedza o naszej kulturze i tradycji, a także o dbałości o rozwój i integrację mieszkańców wsi. Liczne projekty kulinarne, artystyczne, pomocowe nadają sensu istnienia organizacji, a niemierzalne żadną miarą efekty działań przyczyniają się do poznania historii i kultywowania tradycji przodków. W trakcie rozmowy poruszono także kwestię przedsięwzięć realizowanych we współpracy ze Skansenem w Sidzinie Muzeum Kultury Ludowej. W tym nagrywanie filmów traktujących o życiu dawnej wsi, które w dobie ograniczeń pandemicznych są umieszczane w sieci i stają się alternatywą zwiedzania muzeum. W materiałach tych prezentowane są plenery i wnętrza skansenowych chat, które wplecione są w inscenizowaną historię. Ten sposób przekazu ma za zadanie zachęcenie gości i zaproszenie do odwiedzin w skansenie w czasie kiedy już będzie taka możliwość. Niczym w zaczarowany świat

skansen zabiera odwiedzających w nostalgiczną podróż do czasów kiedy żyli nasi dziadkowie. Dla starszych to sentymentalne wspomnienia, dla młodych odrobina historii wsi czy rodzin. Pobyt w skansenie skłania do refleksji nad wiarą, nad tym co ważne, nad łącznością z ziemią przodków, to jedyna w swoim rodzaju chwila zatrzymania w zabieganym życiu. Rozmawiano również o różnych działaniach kulturalnych, edukacyjnych i wystawienniczych, a także o tym co schowane głęboko w sercach. Audycja pojawi się na antenie w cyklu programów „ Nasz region” prowadzonych przez Macieja Motora Greloka . (J.Cz.) Fot. Skansen - MKL

IMPREZA NA WŁASNYM KWADRACIE - sezon III

Minął rok od transmisji pierwszej edycji "Imprezy na własnym kwadracie". Kolejna fala pandemii ponownie "zamknęła nas w domach", dlatego Gminny Ośrodek Kultury Promocji Turystyki i Sportu Bystra-Sidzina postanowił wznowić jej emisję, tym razem - jako sezon III.

Jest to cykliczna, 4-godzinna zabawa prowadzona w formie on-line, tzw. "granie na żądanie", realizowane przez prezenterów muzycznych "CAMELOT SOUND". Link do emisji prowadzonej na żywo, publikowany jest w mediach społecznościowych Kulturalnie Bystra-Sidzina. Impreza cieszy się ogromnym zainteresowaniem wśród mieszkańców Gminy Bystra -Sidzina i nie tylko. Organizatorzy odbierają liczne komentarze z podziękowaniami za krzepiącą transmisję z rodzinnych stron, które nadsyłane są od naszych rodaków przebywających za granicą. Średnia liczba osób równocześnie oglądających transmisję wynosi 50 widzów. Średnia liczba odtworzeń nagrania oscyluje około 1 tysiąca. Dane te dowodzą ogromnej potrzeby realizacji tego rodzaju wydarzeń on-line.

W trakcie imprezy prowadzone są liczne konkursy wiedzy z zakresu muzyki, kultury, lokalnych tradycji,

geografii i wielu innych tematów. Odbyły się także rozgrywki E-sport. Electronic sport, to rywalizacja w sieciowych grach komputerowych. Zawodnicy uruchamiają grę na swoich komputerach i łączą się z innymi graczami w Internecie. Podobnie jak w tradycyjnym sporcie, w rywalizacji mogą brać udział zawodnicy amatorzy i zawodowcy, tak i tu mamy do czynienia nie tylko z graniem dla "frajdy", ale i z profesjonalistami, których jak się okazuje w naszej gminie nie brakuje.

Turniej ten rozwija znajomość legend i faktów historycznych, pobudzając umiejętność podejmowania trudnych decyzji, współpracę grupową oraz dążenie do rozwijania wiedzy. (T.T.) Fot. GOKPTiS

Konkurs Palm Wielkanocnych

W niedzielę palmową, 28 marca 2021 r. odbył się Konkurs Palm Wielkanocnych, organizowany corocznie przez Gminny Ośrodek Kultury Promocji Turystyki i Sportu Bystra-Sidzina w Sidzinie. Tym razem, w trosce o bezpieczeństwo oraz ze względu na obostrzenia epidemiologiczne odbył się w formie on-line.

Miał on na celu przede wszystkim zaangażowanie dzieci i młodzieży w kultywowanie tradycji przygotowywania Palm Wielkanocnych.

Do konkursu w Bystrej Podhalańskiej zgłoszono - 69 palm, a w Sidzinie - 75 palm. Prawie każda z nich przygotowana była własnoręcznie z ogromną starannością, zgodne z tradycją, bez sztucznych dodatków i roślin chronionych, przy uwzględnieniu tradycyjnych elementów, dlatego komisja konkursowa miała "nie łąda orzech do zgryzienia" przy ocenianiu, co skłoniło do przyznania nagród pocieszenia dla wszystkich uczestników konkursu.

W poniedziałek, 29 marca 2021 roku o godzinie 14:00 odbyło się rozstrzygnięcie konkursu. Palmy rozdzielone zostały na trzy kategorie: duże, średnie i małe. W ramach każdej z tych kategorii wyróżniono najpiękniejsze, najbardziej pracowite i wykonane zgodnie z tradycją palmy. Na tej podstawie komisja konkursowa przyznała następujące miejsca:

BYSTRA PODHALAŃSKA

NAJWIĘKSZA PALMA: 3,5 m- Krzysztof Trybuła.

Palmy duże:

I MIEJSCE - Maja Kierszkowska,

II MIEJSCE - Mariola Ryś,

III MIEJSCE - Stanisław Główka,

WYRÓŻNIENIA - Miłosz Kozłowski, Jakub Główka, Kacper Dziadkowiec.

Palmy średnie:

I MIEJSCE - Julia Zemboł ex aequo Bartłomiej Ryś, Julia Gałka, Natalia Gwiazdoń,

II MIEJCE - Alan Ciapała ex aequo Amelia Gwiazdoń,

III MIEJSCE - Stanisław Siepak ex aequo Wojciech Drobny i Julia Plaga,

WYRÓŻNIENIA- Amelia Gałka, Weronika Ferdynus, Krystyna Ferdynus, Kamil Drobny.

Palmy małe:

I MIEJSCE -Marika Ciapała,

II MIEJCE - Michał Nieużytek,

III MIEJSCE - Kornel Trybuła ex aequo Bartłomiej Lipa,

WYRÓŻNIENIA - Szymon Gałka, Jakub Matyasik, Adam Matyasik, Kalina Trybuła, Agata Szczerba, Jan Główka, Wiktoria Główka.

SIDZINA

NAJWIĘKSZA PALMA: 4,80 m Bartłomiej Maj.

Palmy duże:

I MIEJSCE - Mateusz i Karol Talapka,

II MIEJCE - Daria Kolaniak,

III MIEJSCE - Martyna Kowalcze,

WYRÓŻNIENIA - Sebastian Jaromin, Gałka Paweł, Magdalena Kowalcze, Tomasz Byrski.

Palmy średnie:

I MIEJSCE - Stanisław Gospodarczyk ex aequo Aleksandra Kudzia,

II MIEJCE- Bartłomiej i Wiktor Sułocha ex aequo Ania Talapka,

III MIEJSCE - Bartłomiej Kolaniak ex aequo Agnieszka Kulka,

WYRÓŻNIENIA - Oliwia Czarny, Mikołaj Mrózek, Franciszek Czarny, Karol i Kacper Tempka, Dawid Brandys, Dominik Dendys, Kinga Cempura.

Palmy małe:

I MIEJSCE - Emilia Dendys,

II MIEJCE - Filip Trzop,

III MIEJSCE - Wojciech Ceremon ex aequo Gabriela Kolaniak,

WYRÓŻNIENIA - Kamil Obyrtał, Kamil Staszczak, Krzysztof Kopytek, Amelia Łabaz, Zuzia Handzel, Marysia Talapka. (T.T) Fot. GOKPTiS

„Pisanki Wielkanocne 2021”

W związku z bardzo wysokim zainteresowaniem konkursem "Palma Wielkanocna " oraz licznymi prośbami, które pojawiły się po publikacji filmiku instruktażowego "PISANKA" Gminny Ośrodek Kultury, Promocji, Turystyki i Sportu Bystra-Sidzina w Sidzinie oraz Biblioteka Publiczna w Sidzinie z Filią w Bystrej Podhalańskiej postanowiły ogłosić Gminny Konkurs on-line "Pisanka Wielkanocna 2021".

Zdobienie jaj to misterne zajęcie, wymagające niemałych zdolności plastycznych, precyzji i delikatności. W dawnej tradycji było ono zarezerwowane wyłącznie dla kobiet. Panowie musieli trzymać się z dala, zarówno od nich, jak i od izby, w której były malowane. Dziś największą "radochę" z malowania jajek mają dzieci. Nie należy więc im jej odbierać. Wręcz przeciwnie, powinniśmy wykorzystywać zapał do wspólnego spędzenia czasu, wesołej zabawy i przemycenia kilka słów o tradycji, a szczególnie teraz w czasie pandemii

koronawirusa, gdy nasze dzieci i my sami tak wiele czasu spędzamy w świecie on-line. Taka wspólna praca nad zdobieniem pisanek jest bezcenna.

Poziom konkursu był bardzo wysoki. Wpłynęło ponad 36 prac indywidualnych uczestników oraz prace grupowe z Przedszkola Publicznego w Bystrej Podhalańskiej, Przedszkola Publicznego z Sidziny (grupa Biedronki, Smerfy, Sówki, Liski) oraz z Przedszkola Niepublicznego „Chatka Małolatka z Sidziny. Pisanki wykonano w różnych technikach: malowane, drapane, oklejane, cekinowe, owijane i własnego pomysłu.

14 kwietnia 2021 roku o godzinie 13:00 odbyło się rozstrzygnięcie konkursu. Jury Konkursu "Pisanka Wielkanocna 2021" w składzie: przewodniczący - Bartłomiej Koziana oraz członkowie: Bożena Lipka oraz Małgorzata Cieślak biorąc pod uwagę takie cechy jak: tradycja połączona z oryginalnością, dbałością o szczegóły, samodzielne wykonanie i estetyka pracy przyznało:

BYSTRA PODHALAŃSKA

I MIEJSCE – Julia Plaga ex aequo Miłosz Kozłowski,

II MIEJSCE – Mateusz Nieużytek ex aequo Bartłomiej Ryś, Julia Gałka,

III MIEJSCE – Amelia Gwiazdoń ex aequo Natalia Gwiazdoń,

WYRÓŻNIENIA - Aleksander Sarna, Oliwier Gierat, Krzysztof Kopytek, Jakub Matyasik, Adam Matyasik, Wiktoria Gałka, Karol Główka.

SIDZINA

I MIEJSCE – Dawid Brandys ex aequo Mikołaj Mrózek,

II MIEJSCE – Ania Trzop ex aequo Michał Trzop,

III MIEJSCE – Karolina, Kasia Kordel ex aequo Kinga, Agnieszka Kulka,

WYRÓŻNIENIA – Tomasz Byrski, Kasia Byrska, Dawid Sułocha.

Za pisanki grupowe wyróżnienia przyznano dla wszystkich jednostek:

- Przedszkola Publicznego z Bystrej Podhalańskiej,
- Przedszkola Publicznego z Sidziny: grupy Biedronki, Smerfy, Sówki, Liski,
- Przedszkola Niepublicznego „Chatka Małolatka” z Sidziny.

Wszystkie osoby biorące udział w " Konkursie Pisane Wielkanocnych 2021" otrzymają nagrody pocieszenia. Gratulujemy wszystkim uczestnikom wysokiego poziomu prac i zaangażowania w pielęgnowaniu tradycji wielkanocnych. (T.T.) Fot. GOKPTiS

